

Г. О. ЯКОВЛЄВА,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
трудового права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СУБ'ЄКТ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

У статті узагальнено наукові підходи до визначення поняття «суб'єкт права соціального забезпечення». Уточнюється сутність суб'єктів права соціального забезпечення, з'ясовуються особливості правосуб'єктності суб'єктів права соціального забезпечення. Наголошується на тому, що правове становище суб'єктів права соціального забезпечення визначається з урахуванням положень Конституції, міжнародних договорів, інших актів законодавства про соціальне забезпечення України, а також нормативних рішень всеукраїнських, місцевих референдумів, актів соціального партнерства, локальних нормативних актів, рішень уповноважених судових органів. Крім того, акцентовано увагу, що на сьогодні немає єдиного підходу до визначення поняття суб'єктів права соціального забезпечення як серед вчених, так і в нормативно-правових актах, оскільки на сьогодні відсутній кодифікований нормативно-правовий акт, який би визначав принципи, поняття та суб'єктний склад права соціального забезпечення.

Ключові слова: суб'єкт, право соціального забезпечення, суб'єкт права соціального забезпечення, правосуб'єктність.

Постановка проблеми. Розвиток України як правової держави із соціально орієнтованою ринковою економікою, залучення її до європейських та світових інтеграційних процесів нерозривно пов'язані з реформуванням системи соціального забезпечення. Державна система соціального забезпечення поступово перетворюється на систему, в якій управлінська та фінансова відповідальність розподіляються між державою, фізичними особами і роботодавцями. У сучасних умовах фізична особа перестає бути об'єктом державного благодійництва та несе індивідуальну матеріальну відповідальність за свої майбутні соціальні виплати. Тому на сьогодні є необхідність у визначенні поняття та сутності суб'єктів права соціального забезпечення, оскільки, проаналізувавши доктринальні вчення, а також наукову літературу, на сьогодні відсутній єдиний підхід до визначення даних правових категорій.

Дослідження загальнотеоретичних аспектів права соціального забезпечення розпочались у середині ХХ ст. і завдяки зусиллям радянських науковців, таких як В. С. Андрєєв, Є. І. Астрахан, В. А. Ачаркан, А. Н. Єгоров, О. Д. Зайкін, М. Л. Захаров, Р. І. Іванова, В. А. Тарасова, Я. М. Фогель та ін., привели до формування системи знань про право соціального забезпечення, його предмет та методи правового регулювання, джерела та принципи. Окремі питання поняття та сутності суб'єктів права соціального забезпечення досліджували такі сучасні українські

вчені: Н. Б. Болотіна, С. М. Синчук, Н. М. Стаховська, Б. І. Сташків, Л. І. Спірідонов, І. М. Якушев, П. М. Рабінович, О. Ф. Скакун, В. С. Нерсисянц, Н. Л. Гранат, М. Л. Захаров та ін.

Викладення основного матеріалу дослідження. У системі галузей права право соціального забезпечення серед інших особливостей характеризує специфічний суб'єктний склад. Варто зазначити, що саме суб'єкти права соціального забезпечення забезпечують його практичну дію, трансформацію у правовідносини. Також розуміння сутності суб'єктів права соціального забезпечення впливає із загально-теоретичних підходів. Як відомо, у теорії права суб'єктами права прийнято називати особу чи організацію, за якими держава визнає здатність бути носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків. У цьому контексті вчені доречно наголошують та розвивають позицію відомого теоретика права Г. Шершеневича, який свого часу акцентував увагу на подвійному значенні терміна «суб'єкт»: розглядаючи його з активної сторони як носія права або з пасивної сторони як носія обов'язків [1, с. 439]. На думку О. Ф. Скакуна, суб'єкти – це суб'єкти права, тобто особи, що мають правосуб'єктність. Вирази «суб'єкт права» і «особа, що має правосуб'єктність» збігаються [2].

Розглядаючи теоретичні підходи до визначення поняття суб'єкта права соціального забезпечення, на сьогодні думки вчених стосовно даного питання

є неоднорідними, однак мають багато спільного. Так, П. Д. Пилипенко зазначив, що суб'єкти права соціального забезпечення – це учасники правовідносин по соцзабезпеченню, які мають соціально-забезпечувальну правосуб'єктність на даний вид забезпечення. Правовідносини в цій сфері є двосторонніми. Одним із суб'єктів завжди є окремих громадянин, а в деяких випадках – сім'я (з приводу пенсії у випадку втрати годувальника). Залежно від виду соціального забезпечення суб'єктом цих правовідносин може бути неповнолітній, дитина-сирота, інвалід, безробітний, непрацездатний, біженець, примусовий переселенець, людина похилого віку тощо. Іноземці і аполіди, які на законних підставах знаходяться на території України, за загальним правилом, у сфері соцзабезпечення мають рівні права з громадянами України [3, с. 161].

Заслугує уваги думка В. Ф. Опришка, який визначає, що суб'єктом права соціального забезпечення може бути фізична особа та державний орган, які є носіями суб'єктивних прав та обов'язків. Серед фізичних осіб як суб'єктів правовідносин із соціального забезпечення насамперед слід назвати громадян України. Крім них суб'єктами даних правовідносин можуть бути іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні. Існує також одне правовідношення, в якому суб'єктом виступає сім'я, а не фізична особа. Це пенсійне правовідношення у разі втрати годувальника [4, с. 479].

Щодо виділення державного органу як суб'єкта права соціального забезпечення С. Н. Синчук зауважив, що суб'єктами права соціального забезпечення виступають такі державні органи: Міністерство праці та соціальної політики України; Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи; обласні і районні управління праці та соціального захисту; Фонд України соціального захисту інвалідів; органи державної служби зайнятості. Основною функцією кожного з цих органів є надання населенню в межах своєї компетенції різних видів соціального забезпечення. Головними з повноважень цих суб'єктів є їх обов'язки саме у сфері соціального забезпечення громадян.

Найбільш відомим спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері соціального забезпечення є Міністерство праці та соціальної політики України. Його повноваження визначаються Положенням про Міністерство праці та соціальної політики України, затвердженим Указом Президента України від 30 серпня 2000 р. № 1035/2000. Міністерство праці та соціальної політики України належить до так званих функціональних міністерств. Це означає, що сфера його діяльності визначається соціальною функцією держави, тобто цей орган має забезпечу-

вати реалізацію та захист соціальних прав громадян [5, с. 55].

Під час аналізу теоретичних підходів до визначення такої правової категорії, як суб'єкт права соціального забезпечення, заслуговує уваги думка В. П. Галаганова, який наголошує, що основним суб'єктом права соціального забезпечення є громадянин. Щоб стати суб'єктом, громадянин повинен мати правосуб'єктність. Другим суб'єктом є уповноважений орган, що здійснює соціальне забезпечення. Правосуб'єктність такого органу визначається та обмежується метою та завданнями у соціальному забезпеченні, заради яких він створений.

У дисертаційному дослідженні О. І. Кульчицька наголошує, що суб'єкт права соціального забезпечення – це особа, яка з огляду на наявність галузевого правового статусу є носієм визначених законом прав і обов'язків у сфері соціального забезпечення. Правовими ознаками суб'єкта права є правоздатність і галузевий правовий статус [6, с. 9]. Однак, на нашу думку, дане твердження є досить стислим, оскільки під особою можна розуміти як фізичну, так і юридичну особу.

За визначенням професора Н. Б. Болотіної, суб'єкти права на соціальний захист – це фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства), які згідно з Конституцією та законодавством України мають право на соціальний захист. При цьому, на думку вченої, суб'єкти права на соціальний захист – потенційні учасники соціально-захисного правовідношення. Вони можуть реалізувати своє право за умови настання певних юридичних фактів. Вона також додає, що «суб'єкт соціально-захисного правовідношення – це суб'єкт права, який реалізував свою правосуб'єктність і став учасником конкретного правовідношення у сфері соціального захисту (наприклад, пенсійного, з виплати соціальної допомоги, з соціального обслуговування тощо)» [7, с. 160].

При визначенні поняття та сутності суб'єктів права соціального забезпечення необхідно підкреслити, що правове становище суб'єктів соціального забезпечення відображає їх галузева правосуб'єктність. Особливість правосуб'єктності у сфері соціального захисту полягає в тому, що дієздатність, як і в цивільному праві, може бути відокремлена від правоздатності і право на соціальний захист може бути реалізоване у соціально-захисних правовідносинах іншими особами (наприклад, право неповнолітньої дитини на пенсію в разі втрати годувальника реалізується другим із батьків або його опікуном чи піклувальником) [7, с. 161]. І. М. Сирота розглядає правосуб'єктність через призму характеристики статусу суб'єктів правовідносин у праві соціального забезпечення, зокрема, на його думку, правоздатність

та дієздатність (правосуб'єктність) являє собою соціально-юридичну (громадсько-правову) властивість суб'єкта. При цьому вчений додає, що вона залежить від психофізіологічного стану особи і тільки за певних умов (вік, зрілість, стан психіки) особа визнається здатною мати особисто чи через свого представника визначені права та обов'язки, бути юридично відповідальною за свої вчинки [8, с. 88].

Розглядаючи сутність категорії «правосуб'єктність» у праві соціального забезпечення, передусім варто виходити із загальнотеоретичних підходів до розуміння цієї категорії. У юридичній літературі підкреслюється, що здатність суб'єкта бути учасником правовідносин називається правосуб'єктністю [9, с. 227]. Вчені підкреслюють, що якщо правосуб'єктність юридичних осіб визначається змістом їх компетенції, тобто сукупністю закріплених у нормах права повноважень, що надаються їм для забезпечення виконання покладених на них функцій, то правосуб'єктність фізичних осіб є більш складним явищем, до якого входять правоздатність та дієздатність [9, с. 227–228]. Такі чинники справляють вплив на розуміння сутності галузевої правосуб'єктності, у тому числі й у праві соціального забезпечення.

Доречно наголосити, що правове становище суб'єктів права соціального забезпечення визначається з урахуванням положень Конституції України, міжнародних договорів, інших актів законодавства про соціальне забезпечення України, а також нормативних рішень всеукраїнських, місцевих референдумів, актів соціального партнерства, локальних нормативних актів, рішень уповноважених судових органів. Місце останніх у правовому забезпеченні правосуб'єктності є достатньо незначним.

Беручи до уваги різносторонність та різноплановість категорії суб'єкта у цілому, вважаємо, що кожна із вищенаведених характеристик суб'єктів права соціального забезпечення має право на існування, а тому не будемо зупинятися на розгляді кожної з них окремо.

У науковій літературі сформувався група вчених, які ототожнюють поняття «суб'єкт права» з поняттям «суб'єкт правовідносин». Ми погоджуємось із Б. І. Сташківим, який визначає, що дані поняття мають певні відмінності, зокрема такі: конкретний громадянин як постійний суб'єкт права не може одночасно бути учасником усіх правовідносин; новонароджені, малолітні діти, психічно хворі є суб'єктами права, але не є суб'єктами більшості правовідносин; правовідносини – не єдина форма реалізації права.

Розглядаючи суб'єктів правовідносин права соціального забезпечення, слід відзначити, що думки вчених на сьогодні є досить неоднорідними, так, на думку вченої С. М. Синчук, суб'єктами право-

відносин соціального забезпечення слід вважати правосуб'єктних, відповідно до норм права соціального забезпечення, осіб, які перебувають у реальному правовому зв'язку та взаємодіють між собою, реалізуючи суб'єктивні юридичні права та обов'язки, що становлять їх галузевий правовий статус [10, с. 83]. Такої ж думки дотримується й Н. Б. Болотіна, яка відзначає, що суб'єкти правовідносин у сфері соціального захисту мають правосуб'єктність, тобто передбачену нормами права здатність (можливість) бути учасником правовідносин. Правосуб'єктність, на думку вченої, складається із двох елементів – правоздатності (передбачена нормами права здатність особи мати суб'єктивні права та обов'язки) і дієздатності (передбачена нормами права здатність суб'єкта своїми діями набувати прав та обов'язків, здійснювати та виконувати їх) [7, с. 161].

М. Д. Бойко вважає, що одним із суб'єктів правовідносин із соціального забезпечення є громадянин чи сім'я, наділені відповідними правами на той чи інший вид соціального забезпечення, і через те він названий правомочним суб'єктом. Громадянам зазвичай надаються ті види соціального забезпечення, у формуванні джерел фінансування яких вони беруть участь шляхом сплати внесків до відповідних фондів через систему як загальнообов'язкового, так і добровільного державного соціального страхування. Але в окремих випадках законодавством передбачено надання соціального забезпечення незалежно від сплати страхових внесків, наприклад соціальні пенсії, адресні соціальні допомоги малозабезпеченим сім'ям, допомоги у зв'язку з народженням дитини, на поховання тощо. Суб'єктами правовідносин із соціального забезпечення можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства. Переважно до правомочних суб'єктів відносяться непрацездатні особи, серед яких право розмежовує такі основні категорії: громадяни похилого віку; діти; інваліди; хворі; непрацездатні за інших обставин [11, с. 174].

На думку О. М. Ярошенка, суб'єктами правовідносин із соціального забезпечення є фізична особа та державний орган, які є носіями суб'єктивних прав та обов'язків. Серед фізичних осіб як суб'єктів правовідносин із соціального забезпечення в першу чергу слід назвати громадян України. Крім них суб'єктами даних правовідносин можуть бути іноземні громадяни та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні. Усіх фізичних осіб об'єднує те, що вони підлягають соціальному забезпеченню зі спеціально створених фондів у зв'язку з настанням соціального випадку (старість, безробіття) або виконанням певних професійних обов'язків (робота у шкідливих умовах). Існують також правовідносини, в яких суб'єктом виступає сім'я, а не фізична

особа. Це пенсійні правовідносини у випадку втрати годувальника; правовідносини з приводу надання допомоги малозабезпеченим сім'ям. Але представленням одним із членів сім'ї інтересів не позбавляє права останніх бути самостійними учасниками цих правовідносин. Другим суб'єктом правовідносин у сфері соціального забезпечення є один з державних органів, що зобов'язаний призначити й надати конкретний вид забезпечення. До таких органів належать: органи Пенсійного фонду; комісія з встановлення пенсій за особливі заслуги перед Україною; органи Міністерства праці та соціальної політики України; органи пенсійного забезпечення Міноборони, СБУ, МВС України та ін. Щоб бути учасником правовідносин із соціального забезпечення, громадянин повинен мати правосуб'єктність, зміст якої складають два структурних елементи – правоздатність та дієздатність. У різних галузях права ці структурні елементи правосуб'єктності мають різне поєднання. В одних галузях (наприклад, адміністративне, кримінальне, трудове право) правоздатність і дієздатність виступають у нерозривній єдності. Для інших галузей права (наприклад, цивільне право) можливе роз'єднання цих елементів. Правосуб'єктність громадян у соціальному забезпеченні слід віднести саме до другої групи. Зокрема, інвалід дитинства до 16 років, будучи суб'єктом правовідносин з надання соціальної пенсії, має тільки правоздатність. Від його імені в цих відносинах виступають батьки, опікун або піклувальник. Якщо громадянин визнаний недієздатним внаслідок психічної хвороби чи недоумства, то від його імені у правовідносинах

із соціального забезпечення бере участь його представник [12, с. 150].

Отже, розглядаючи поняття суб'єктів права соціального забезпечення, можемо зробити висновок, що на сьогодні немає єдиного підходу до визначення даного поняття. Право соціального забезпечення як галузь права на сьогодні є досить проблемною, оскільки відсутній кодифікований нормативно-правовий акт, який би визначав принципи, поняття та суб'єктний склад права соціального забезпечення. При цьому слушною є позиція О. В. Тищенко, яка підкреслює, що становлення права соціального забезпечення як галузі права – це складний та суперечливий теоретико-правовий процес, який базується на розвитку соціально-економічних відносин у державі [13, с. 81].

Для подолання даної проблеми, на нашу думку, необхідно систематизувати право соціального забезпечення саме за допомогою кодифікації, де відобразити основні загальнотеоретичні аспекти права соціального забезпечення. Дані спроби вже відбувалися, однак вони були невдалими, оскільки проект кодексу мав у собі дуже багато недоліків та не витримував ніякої критики. У зв'язку з чим ми є прибічниками думки вчених, які вважають за необхідне створення уповноваженого органу з питань кодифікації законодавства України – спеціально уповноваженої комісії як спільного органу Міністерства юстиції України і Міністерства соціальної політики України [14, с. 39]. Такий підхід допоможе консолідувати зусилля працівників і фахівців соціально-забезпечувальної сфери на ефективну кодифікаційну роботу [15, с. 68].

ЛІТЕРАТУРА

1. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. В. Оніщенко. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : пер. з рос. / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.
3. Право соціального забезпечення : навч. посіб. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. – Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2006. – 496 с.
4. Правознавство : підручник / В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, С. І. Шимон та ін. ; за заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. – Київ : КНЕУ, 2003. – 767 с.
5. Синчук С. М. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення / С. М. Синчук // Право України. – 2003. – № 3. – С. 55–59.
6. Кульчицька О. І. Суб'єкти права соціального забезпечення України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / О. І. Кульчицька ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2007. – 20 с.
7. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : навч. посіб. / Н. Б. Болотіна. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – Київ : Знання, 2008. – 663 с.
8. Сирота И. М. Право социального обеспечения в Украине : учебник / И. М. Сирота. – Харьков : Одиссей, 2003. – 384 с.
9. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін. ; за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – Київ : Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

10. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти : монографія / С. М. Синчук. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 422 с.
11. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : посібник / М. Д. Бойко. – Київ : Олан, 2004. – 312 с.
12. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О. М. Ярошенка. – 4-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2015. – 458 с.
13. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення в Україні: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі : монографія / О. В. Тищенко. – Київ : ДП «Прінт Сервіс», 2014. – 394 с.
14. Гетьман Є. Предмет, об'єкт та суб'єкти кодифікації законодавства України / Є. Гетьман // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2011. – № 3. – С. 28–35.
15. Тищенко О. В. Систематизація соціально-забезпечувального законодавства України / О. В. Тищенко // Учен. зап. Таврич. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. – 2013. – Т. 26 (65), № 2–3. – С. 65–70. – (Серія «Юридические науки»).

REFERENCES

1. *Teoriia derzhavy i prava. Akademichnyi kurs: Pidruchnyk [Theory of state and law. Academic cours: Textbook]* (2006) (Zaichuk O. V., Onishchenko N. V., Eds.). K. : Yurinkom Inter [In Ukrainian]
2. Skakun O. F. (2001) *Teoriia derzhavy i prava. [Theory of state and law]* (Trans. from Russian). Kh. : Konsum [In Ukrainian]
3. Pylypenko P. D., Burak V. Ya., Synchuk S. M. et al. (2006) *Pravo sotsialnoho zabezpechennia [Social guaranteeing law]* (Pylypenko P. D. Eds.) K. : Vydavnychi Dim In Yure [In Ukrainian]
4. Opryshko V. F., Shulzhenko F. P., Shymon S. I. (2003) *Pravoznavstvo [Jurisprudence]* (Opryshko V. F., Shulzhenko F. P., Eds.) K. : KNEU [In Ukrainian]
5. Synchuk S. M. (2003) *Teoriia sotsialnoho ryzyku za pravom sotsialnoho zabezpechennia. Pravo Ukrainy. – Law of Ukraine, 3, 55–59* [In Ukrainian]
6. Kulchytska O. I. (2007) *Subiekty prava sotsialnoho zabezpechennia Ukrainy [Subjects of social guaranteeing law of Ukraine] Extended abstract of Candidate's thesis; Kyiv. nats. un-t* [In Ukrainian]
7. Bolotina N. B. (2008) *Pravo sotsialnoho zahystu Ukrainy [Law of social protection of Ukraine]*. K. : Znannia [In Ukrainian]
8. Syrota I. M. (2003) *Pravo sotsialnoho obespecheniia v Ukraini [Law of social guaranteeing in Ukraine]*. Kh. : Odissei [In Russian]
9. Kolodii A. M., Kopeichikov V. V., Lysenkov S. L. (2002) *Teoriia derzhavy i prava [Theory of state and law]* (Lysenkov S. L., Kopeichikov V. V., Eds.). K. : Yurinkom Inter [In Ukrainian]
10. Synchuk S. M. (2015) *Pravovidnosyny sotsialnoho zabezpechennia : subiekty, zmist, obiekty [Legal relations of social guaranteeing : subjects, content, object]* (Synchuk S. M., Eds.). L. : LNU imeni Ivana Franka [In Ukrainian]
11. Boiko M. D. (2004) *Pravo sotsialnoho zabezpechennia Ukrainy [Social guaranteeing law of Ukraine]*. K. : Olan [In Ukrainian]
12. Yaroshenko O. M., Barabash H. O., Vapniarchuk N. M. et. al. (2015) *Pravo sotsialnoho zabezpechennia v Ukraini [Social guaranteeing law in Ukraine]* (Yaroshenko O. M., Eds.). Kh. : Pravo [In Ukrainian]
13. Tyshchenko O. V. (2014) *Pravo sotsialnoho zabezpechennia v Ukraini: teoretychni ta praktychni problemy formuvannia i rozkvytu haluzi [Social guaranteeing law in Ukraine: theoretical and practical problems of formation and development of the branch]*. K. : DP Print Servis [In Ukrainian]
14. Hetman Ye. (2011) *Predmet, obiekty ta subiekty kodyfikatsii zakonodavstva Ukrainy [Matter, object and subjects of codification of legislation of Ukraine]*. *Visnyk Akademii pravovykh nauk, – Bulletin of the Academy of legal Sciences, 3, 28–35.* [In Ukrainian]
15. Tyshchenko O. V. (2013) *Systematyzatsiia sotsialno-zabezpechualnoho zakonodavstva Ukrainy [Systematization of socio-guaranteeing legislation of Ukraine]* (Tyshchenko O. V.). *Uchenyie zapiski Tavricheskoho natsionalnoho universiteta im. V. I. Vernadskii – Scientific notes of the Taurida National University named after. IN AND. Vernadsky, 26, 2–3, 65–70* [In Ukrainian]

Г. А. ЯКОВЛЕВА

кандидат юридических наук, доцент кафедри трудового права
Національного юридического університету імені Ярослава Мудрого

К ПРОБЛЕМЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ «СУБЪЕКТ ПРАВА СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ»

В статье обобщены научные подходы к определению понятия «субъект права социального обеспечения». Уточняется сущность субъектов права социального обеспечения, выясняются особенности правосубъектности субъектов права социального обеспечения. Отмечается, что правовое положение субъектов права социального обеспечения определяется с учетом положений Конституции Украины, международных договоров, других актов законодательства о социальном обеспечении Украины, а также нормативных решений всеукраинских, местных референдумов, актов социального партнерства, локальных нормативных актов, решений уполномоченных судебных органов. Кроме того, акцентировано внимание, что на сегодня нет единого подхода к определению понятия субъектов права социального обеспечения как среди ученых, так и в нормативно-правовых актах, поскольку на сегодня отсутствует кодифицированный нормативно-правовой акт, который бы определял принципы, понятия и субъектный состав права социального обеспечения.

Ключевые слова: субъект, право социального обеспечения, субъект права социального обеспечения, правосубъектность.

H. O. YAKOVLEVA

PhD, assistant professor of labor law department of Yaroslav Mudriy National Law University

TO THE PROBLEM OF DEFINITION OF «SOCIAL SECURITY LAW SUBJECTS» CONCEPT

Problem setting. Development of Ukraine as legal state with socially-oriented market economy, involvement to the European and world integration processes are inextricably linked with the reform of the social security system. State social security system gradually turns into the system where the administrative and financial responsibilities are shared between the state, individuals and employers.

Target of research. In modern terms the person ceases to be an object of public charity and bear individual responsibility for their future social benefits. So today is the need to define the concept and nature of social security law subjects because, analyzing doctrinal studying and scientific literature, there is no single approach to determine mentioned legal categories.

Analysis of recent researches and publication. Some issues of concept and nature of social security law subjects have been studied by soviet and ukrainian scholars, among them: V. S. Andreev, E. I. Astrakhan, V. A. Acharkan, A. N. Egorov, O. D. Zaykin, M. L. Zakharov, N. B. Bolotina, S. M. Sinchuk, N. M. Stakhovska, B. I. Stashkiv, L. I. Spiridonov, I. M. Yakushev, P. M. Rabinovich, O. F. Skakyn, V. S. Nersesyants, N. L. Granat, M. L. Zakharov and others.

Article's main body. The article summarizes the scientific approaches to the definition of «social security law subjects». It clarifies the nature of social security law subjects; it investigates the features of social security law subjects.

It is noted that the legal status of the social security law subjects determined by the provisions of the Constitution, international treaties and other legislative acts of Ukraine on social security and national regulatory decisions of local referendums, acts of social partnership, local regulations, court decisions.

Conclusions and prospects for the development. So, considering the concept of social security law subjects, we can conclude that today there is no single approach to the definition of this concept. Social security as a branch of law today is quite problematic, because there is no codified legal act that would define the principles, concepts and subjects of social security law.

In our opinion, to overcome this problem it's necessary to organize social security law through the codification, and to reflect the main general theoretical aspects of social security law in the code. Such attempts have been occurred, but they were unsuccessful because the draft code had a lot of flaws and does not withstand scrutiny. In this connection we support the scientists who believe it necessary to create authorized body on codification of legislation of Ukraine – a specially authorized Commission as a joint body of the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Social Policy of Ukraine. This approach will help to consolidate efforts of professionals of social security field for effective codification work.

Key words: subject, social security law, the subject of social security law, legal personality.